

Fimmtudaginn 21. nóvember 1996.

Nr. 341/1995.

Eggert Pálsson

(Vilhjálmur H. Vilhjálmsson hrl.)

gegn

Óskari Helgasyni og

Vátryggingafélagi Íslands hf.

(Jakob Möller hrl.)

Bifreiðar. Skaðabætur. Örorka. Líkamstjón. Vextir.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Áfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 10. október 1995. Hann krefst þess, að ákvörðun héraðsdóms um fjárhæð skaðabóta verði staðfest, en stefndu dæmdir til að greiða tiltekna ársvexti, eins og nánar greinir í héraðsdómi, af 2.850.000 krónum frá 14. desember 1990 til 12. september 1992. Frá þeim degi krefst hann 18,5% ársvaxta til 10. desember 1992, en dráttarvaxta samkvæmt vaxtalögum nr. 25/1987 frá þeim degi til greiðsludags. Frá framangreindu dragist innborgun frá stefnda Vátryggingafélagi Íslands hf. 12. desember 1995, að fjárhæð 3.722.538 krónur. Loks krefst áfrýjandi málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Stefndu krefjast staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Kristjana Jónsdóttir héraðsdómari kvað upp hinn áfrýjaða dóm.

Í máli þessu er eingöngu deilt um upphafstíma dráttarvaxta af höfuðstól skaðabótakröfu áfrýjanda.

Hinn 12. ágúst 1992 ritaði lögmaður áfrýjanda stefnda Vátryggingafélagi Íslands hf. bréf og krafðist þar fyrir hönd áfrýjanda skaðabóta vegna bifreiðarslyss þess, sem mál þetta er risið af. Kröfubréfinu fylgdi örorkumat læknis og útreikningur tryggingafræðings með áætlun um fjártjón áfrýjanda af 15% varanlegri örorku. Í útreikningnum kom fram höfuðstólsverðmæti vinnutekjutaps, annars vegar miðað við 6% framtíðarávöxtun eingreiðslu örorkubóta, en hins vegar 3,6% ávöxtun. Lögmaðurinn reisti kröfu sína um bætur fyrir varanlega örorku á þeirri niðurstöðu, sem trygg-

ingafræðingurinn fékk á grundvelli 6% vaxta. Nam sú krafa samkvæmt því 3.165.200 krónum, en krafa á grundvelli síðargreindrar reikningsaðferðar hefði orðið að miklum mun hærri.

Kröfugerðin 12. ágúst 1992 var, að því er tók til 6% ávöxtunar, í samræmi við dómvenju, sem hafði verið lögð til grundvallar frá árinu 1984. Árið 1995 var í bótamálum vegna slysa, sem urðu fyrir gildistöku skaðabótalaga nr. 50/1993, horfið frá þeirri venju. Þess í stað hafa bætur vegna varanlegrar örorku verið metnar með hliðsjón af tjónsútreikningum, sem miða við 4,5% framtíðarávöxtun, hafi þess verið krafist. Vegna breyttrar venju í þessum efnum var í apríl 1995 af hálfu áfrýjanda hlutast til um, að tryggingafræðingurinn gerði áætlun um tjón af varanlegri örorku með þeirri einu breytingu frá fyrri útreikningi, að miðað var við vaxtaforsenduna 4,5%. Í þessum síðasta útreikningi var því ekki tekið tillit til breytinga á kaupgjaldi frá fyrri útreikningi.

Eftir 15. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 skulu skaðabætur bera dráttarvexti að liðnum mánuði frá þeim degi, er kröfuhafi sannanlega lagði fram þær upplýsingar, sem þörf var á til þess að meta tjónsatvik og fjárhæð bóta. Þegar kröfubréf lögmanns áfrýjanda barst stefnda Vátryggingafélagi Íslands hf. í ágúst 1992, lágu fyrir nægilega skýr gögn til þess, að unnt væri að taka ákvörðun um skaðabætur fyrir líkams-tjón áfrýjanda eftir þágildandi réttarreglum. Verður því fallist á með áfrýjanda, að krafa hans skuli bera dráttarvexti frá 12. september 1992.

Samkvæmt framangreindu verða stefndu dæmdir í sameiningu til að greiða áfrýjanda 2.850.000 krónur með vöxtum, eins og í dóms-orði greinir, en frá dregst innborgun frá stefnda Vátryggingafélagi Íslands hf., 3.722.538 krónur, sem draga skal frá uppreiknaðri kröfu áfrýjanda, eins og hún stóð á greiðsludegi 12. desember 1995.

Málkostnaðarákvæði héraðsdóms er staðfest. Auk þess verður stefndu gert að greiða málkostnað fyrir Hæstarétti, eins og í dóms-orði greinir.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Óskar Helgason og Vátryggingafélag Íslands hf., greiði óskipt áfrýjanda, Eggert Pálssyni, 2.850.000 krónur með ársvöxtum sem hér segir: 2,5% frá 14. desember 1990 til 1. jan-

úar 1991, 3,2% frá þeim degi til 21. sama mánaðar, 4% frá þeim degi til 1. febrúar sama árs, 4,7% frá þeim degi til 1. júní sama árs, 5,8% frá þeim degi til 1. ágúst sama árs, 6,3% frá þeim degi til 1. október sama árs, 5,6% frá þeim degi til 11. sama mánaðar, 3,9% frá þeim degi til 1. nóvember sama árs, 3,75% frá þeim degi til 11. sama mánaðar, 3,7% frá þeim degi til 21. sama mánaðar, 3,4% frá þeim degi til 1. desember sama árs, 2,8% frá þeim degi til 21. sama mánaðar, 2,6% frá þeim degi til 1. febrúar 1992, 2,1% frá þeim degi til 11. sama mánaðar, 1,8% frá þeim degi til 21. sama mánaðar, 1,6% frá þeim degi til 1. mars sama árs, 1,5% frá þeim degi til 21. sama mánaðar, 1,1% frá þeim degi til 1. maí sama árs, 1% frá þeim degi til 1. ágúst sama árs, en 0,9% frá þeim degi til 12. september sama árs. Frá 12. september 1992 greiði stefndu dráttarvexti samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 til greiðsludags. Frá framangreindu dragist greiðsla stefndu, 3.722.538 krónur, upp í kröfu áfrýjanda, eins og hún stóð á greiðsludegi innborgunar 12. desember 1995.

Stefndu greiði óskipt áfrýjanda 200.000 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 12. júlí 1995.

Mál þetta, sem dómtekið var 9. maí sl. og endurupptekið og dómtekið að nýju 6. júlí sl., er höfðað með stefnu, birtri 26. nóvember 1992, af Eggert Pálssyni, Fífumóum 3 e, Njarðvík, gegn Óskari Helgasyni, Háseylu 37, Njarðvík, og Vátryggingafélagi Íslands hf., Ármúla 3, Reykjavík.

Dómkröfur.

Endanlegar dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndu, Óskar Helgason og Vátryggingafélag Íslands hf., verði in solidum dæmdir til þess að greiða stefnanda skaðabætur, að fjárhæð 3.275.490 kr., með 2,5% ársvöxtum frá 14. desember 1990 til 1. janúar 1991, 3,5% frá þeim degi til 21. janúar s. á., 5% frá þeim degi til 1. júlí s. á., 6% frá þeim degi til 1. ágúst s. á., 7% frá þeim degi til 11. október s. á., 4% frá þeim degi til 1. nóvember s. á., 3,75% frá þeim degi til 21. nóvember s. á., 3,5% frá þeim degi til 1. desember s. á., 3% frá þeim degi til 1. febrúar 1992, 2,5% frá þeim degi til 11. febrúar s. á., 2% frá þeim degi til

21. mars s. á., 1,25% frá þeim degi til 21. maí s. á., 1% frá þeim degi til 12 ágúst s. á., 18,5% frá þeim degi til 10. desember s. á., en með dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga frá þeim degi til greiðsludags.

Þess er krafist, að áfallnir vextir leggist við höfuðstól dómkröfunnar 12. ágúst 1992 og dráttarvextir við þann höfuðstól, sem vextirnir reiknast af, fyrst 12. ágúst 1993, en síðan árlega þann dag.

Þá er krafist greiðslu málskostnaðar samkvæmt fram lögðum málskostnaðarreikningi.

Endanlegar dómkröfur stefndu eru aðallega þær, að þeir verði sýknaðir af öllum kröfum stefnanda gegn greiðslu 1.347.242 kr. með einföldum ársvöxtum af sparisjóðsbókum í Landsbanka Íslands frá 14. desember 1990 til greiðsludags auk innheimtukostnaðar, en til vara, að stefnukröfur verði stórlega lækkaðar.

Málskostnaðar er krafist úr hendi stefnanda að mati dómsins.

Málsatvik.

Hinn 14. desember 1990 slasaðist stefnandi máls þessa í umferðaróhappi á Flugvallarbraut móts við byggingu nr. 750 á Keflavíkurflugvelli. Tildrög óhappsins voru þau, að ökumenn bifreiðanna G-16089 og R-43682 voru á leið vestur Flugvallarbraut á töluverðum hraða. Síðarnefnda bifreiðin, sem stefnandi var farþegi í umrætt sinn, rann á nöglum á blautum veginum, og við það missti ökumaður hennar vald á henni út í vegaröxlina, og skall bifreiðin á uppsteyptu ræsi. Við áreksturinn tókst bifreiðin á loft og valt, og köstuðust ökumaður og farþegi út úr henni, en þeir voru ekki í bílbeltum.

Niðurstaða.

Ágreiningur er ekki í máli þessu um bótaskyldu, heldur einungis um bótafjárhæð. Ágreiningur er þó ekki um bótafjárhæð vegna tímabundinnar örorku.

Eins og að framan greinir, mat Björn Önundarson læknir varanlega örorku stefnanda 15%. Í matsgerð læknanna Ragnars Jónssonar og Jónasar Hallgrímssonar kemur fram, að þeir eru samþykkir því, að varanleg læknisfræðileg örorka stefnanda sé 15%. Hins vegar telja þeir varanlega fjárhagslega örorku hans til smiðsstarfa á verkstæði 0%, en sé miðað við starf á almennum vinnumarkaði og sjálfstætt starf, 10–15%.

Í framburði matsmanna fyrir dómi kom fram, að miðað við einkenni stefnanda teldu þeir getu hans til vinnu á verkstæði ekki skerta. Hins vegar töldu þeir, að við vinnu við uppslátt og almenn smiðastörf úti, þar sem standa þyrfti í stigum og á pöllum, væri geta hans skert, enda reyndi mun meira á fótinn í slíkum tilvikum.

Fyrir setningu skaðabótalaga nr. 50/1993, sem gildi tóku 1. júlí 1993, hafði tíðkast lengi við uppgjör örorkubóta að hafa hliðsjón af læknisfræðilegri örorku, enda þótt vitað sé, að hún sé ekki nákvæmur mælikvarði á framtíðar-tekjutap. Bæði getur verið, að raunverulegt tekjutap bótaþega sé ekkert eða mun minna en læknisfræðileg örorka bendir til, en eins getur verið, að tekjutapið komi ekki fram fyrr en löngu eftir slys, og getur það þá verið mun meira en reiknað var með í bótaútreikningi. Getur raunverulegt tekjutap því þannig jafnast út á bóatímabilinu.

Stefnandi er tæplega 23 ára að aldri. Hann er í námi sem smiður hjá Byko og á eftir um það bil ár af námstímanum, auk þess sem bóknámi er ólokið. Fram kemur í matsgerð, að hann er í sambúð og á eitt barn og býr í eigin húsnæði. Hyggst hann reyna að stunda sjálfstæðar smíðar að námi loknu.

Eins og segir hér að framan, er stefnandi enn í námi, og er framtíð hans óráðin. Enda þótt hann starfi nú á verkstæði, þykir ekki sennilegt, að hann muni um alla tíð vinna við slík störf, enda stendur hugur hans til annars, eins og að framan greinir.

Pegar framanritað er virt, þykir matsgerð hinna dómkvöddu matsmanna ekki gefa tilefni til þess að víkja frá dómvenju þeirri, sem lýst er hér að framan, og verður því við ákvörðun bóta tekið mið af læknisfræðilegri örorku stefnanda, enda er hún ekki í slíku ósamræmi við mat hinna dómkvöddu matsmanna, hvað varðar hina fjárhagslegu örorku, sem þeir telja allt að 15%, sé miðað við smíðsstarf á almennum markaði. Verður því við ákvörðun bóta vegna varanlegrar örorku tekið mið af útreikningi Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingastærðfræðings, dags. 26. apríl 1995, á dskj. nr. 21, þar sem við útreikning slysdagsverðmætis vinnutekjutaps er miðað við 4,5% framtíðarvexti.

Fyrir því er löng dómvenja, að skattfrelsi bóta og ætlað eingreiðsluhagræði þeirra hafi áhrif til lækkunar þeirra. Þegar tekið hefur verið tillit til þess svo og greiðslna frá Tryggingastofnun ríkisins, eingreiðslu, að fjárhæð 376.774 kr., og dagpeninga, að fjárhæð 24.252 kr., þykja bætur til stefnanda vegna tímabundinnar og varanlegrar örorku hæfilega ákveðnar 2.700.000 kr. Innifaldar í þeirri fjárhæð eru 236.500 kr. vegna tapaðra lífeyrisréttinda, en sömu rök þykja standa til þess að bæta tjón vegna tapaðra lífeyrisréttinda og tekjumissis.

Fallast ber á, að stefnandi hafi við umrætt slys orðið fyrir nokkrum miska, og er því fallist á kröfu hans um miskabætur. Þegar málsatvik eru virt, þykja miskabætur hæfilega ákveðnar 150.000 kr.

Ber stefndu samkvæmt framansögðu að greiða stefnanda 2.850.000 kr. Af

þeirri fjárhæð dæmast vextir skv. 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 14. desember 1990 til dómsuppsögudags, en frá þeim degi dæmast dráttarvextir skv. III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 til greiðsludags.

Samkvæmt þessari niðurstöðu ber stefndu að greiða stefnanda málskostnað, sem ákveðst 350.000 kr., og hefur þá ekki verið tekið tillit til virðisaukaskatts.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Óskar Helgason og Vátryggingafélag Íslands hf., greiði in solidum stefnanda, Eggert Pálssyni, 2.850.000 kr. með vöxtum skv. 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 14. desember 1990 til dómsuppsögudags, en frá þeim degi með dráttarvöxtum skv. III. kafla laga nr. 25/1987 til greiðsludags og 350.000 kr. í málskostnað.
